

Festivalul Internațional de Teatru „AVRAM GOLDFADEN” de la Iași

Ediția a IV-a

Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași organizează, în perioada 23-29 octombrie a.c., cea de-a patra ediție a Festivalului Internațional de Teatru „Avram Goldfaden”. Pentru ediția 2005 organizatorii și-au propus, potrivit invitației adresate participanților, „o selecție care să combine elemente diverse de interes, concentrându-se pe specificitatea evenimentului teatral din perspectiva unei culturi istorice către demersul creativ modern care îi păstrează coloana vertebrală și datele esențiale... Vrem să vorbim despre teatrul evreilor de pretutindeni și să-l arătăm, spre învățatură de frumos, acelei lumi din care a plecat acum mai bine de o sută de ani”. În cele șapte zile ale Festivalului vor participa formațiuni din țară și din străinătate și vor fi prezentate piese de teatru de scriitorii evrei și cu tematică evreiască, în limbile română și idiş, spectacole de operă, concerte de muzică evreiască, se vor organiza lansări de cărți. Spicim câteva dintre manifestări: *Foc în Calea Văcărești* (după I. Peltz), de Dorel Dorian, și *Fericirea furată*, de Iacob Gordin (Teatrul Evreiesc de Stat din București), *Vizitatorul*, de Eric Emmanuel Schmitt (Teatrul Național din Iași), *Negușătorul din Veneția* (Teatrul Național din Timișoara), *Bucătăria*, de Arnold Wesker (Teatrul „G.A. Petculescu” din Reșița), *Procesul*, de Franz Kafka (Teatrul „Mihai Eminescu” din Chișinău), *Nabucco*, de Verdi (Opera Română din Iași), concert de muzică clasică Ernst Leub. (E.G.)

Afișul Teatrului Național din București a prevăzut, pentru stagiunea în curs, o unică reprezentare - în spectacol-lectură - a piesei lui Peter Weiss, scrisă în 1965 (*Die Ermittlung*), după ce ilustrul dramaturg (1916-1982) urmărise procesul intentat, ceva mai înainte, la Frankfurt, celor implicați în atrocitățile de la Auschwitz. Un colectiv select dintre slujitorii primei noastre scene a fost convocat, în ambianța austeră a sălii „Atelier”, pentru o citire cu public a textului conceput în stil de „proces verbal” de la desfășurarea actului de justiție, care i-a adus față-n față pe tortionari și pe puținii supraviețuitori ai convoaielor de victime trimise în camerele de gazare, crematorii și sinistre gropi comune. Pe parcursul a două ore, spectatorii s-au simțit transplantați ei înșiși în sala de judecată, martori ai „investigației” menite să stabilească responsabilități, să facă lumină într-una dintre cele mai sumbre conjuncturi istorice, astfel încât niciodată să nu mai fie posibilă repetarea barbării înjosiri a umanității. Mai mult și mai puțin decât un eveniment teatral, a fost un prilej de reflecție, de reactivare a memoriei și a încrederii în virtuțile lucidității apte să conserve valorile etice de natură a reconcilia civilizația în armonie cu aspirațiile omului. În calendarul curent era duminică, 9 octombrie, zi consacrată pe plan mondial celebrării martirilor căzuți pradă Holocaustului. (G.Ș.)

PETER WEISS - martor pentru istorie

TÂRGU MUREȘ

Fațete ale autonomiei culturale în România

Centrul Regional Project on Ethnic Relations pentru Europa Centrală, de Est și de Sud-Est, în cooperare cu Fundația Culturală „Bernady Gyorgy” din Târgu-Mureș, a organizat, în 14 și 15 octombrie, prima întâlnire dintr-o serie care dorește să sondeze diferite forme de autonomie deja existente sau posibile. Ciclul atelierelor a debutat - în prezența a peste 40 de reprezentanți ai guvernului, opiniei publice, mass media, principalelor partide politice și, desigur, ai minorităților trăitoare în România - cu tema „Forme ale autonomiei și lecțiile învățate din implementarea lor”. Autonomia culturală și legislația actuală și în curs de definitivare în ceea ce privește statutul minorităților din România s-au aflat, de-a lungul a două zile, în atenția celor prezenți. Diversitatea participanților, venind din zone geografice și sociale diferite, a făcut - așa cum afirma doamna Maria Koreck, director de programe în cadrul Centrului Regional al PER - ca discuțiile să fie animate. Livia Placks, președintele Project on Ethnic Relations, a

subliniat, încă din debutul manifestării, că întâlnirea se dorește o contribuție la definirea Legii Minorităților în România. Federația Comunităților Evreiești din România a fost reprezentată de dr. Hary Kuller, care, în intervențiile din cadrul lucrărilor, a subliniat nevoia valorii în ceea ce privește actele culturale ale minorităților. Acestea, conform opiniei domniei-sale, nu trebuie să fie doar manifestări enclavate, ci este nevoie ca ele să vină într-un cadru deschis, intercultural, la standarde culturale reale. Dr. Hary Kuller a insistat în cuvântul său asupra aspectelor juridice și politologice ale statutului minorităților în România.

Pentru a intra cu o mai mare acuratețe în ceea ce înseamnă azi termenul dezbătut în cadrul atelierului, prof. dr. Salat Levente, prorector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, a

prezentat lucrarea „Definirea principalelor concepte referitoare la autonomia culturală”. Subiectele cele mai incitante ale workshop-ului s-au referit la definirea exactă a ideii de minoritate în România, mai precis la faptul dacă aceasta trebuie să includă, alături de unitatea de cultură și limbă, pe cea „de mod de viață”, considerată definitorie de către reprezentanții romilor. Un alt subiect care a captat atenția și a stârnit discuții a fost, conform celor relatate de doamna Maria Koreck, nevoia exprimată de reprezentantul unei fundații culturale ca să fie luate în considerare și apărute drepturile de minoritate ale românilor din zonele cu o majoritate maghiară. În cuprinsul lucrărilor s-au analizat, în prezența secretarului de Stat al Departamentului pentru Relații Interetnice, Attila Marko, și a deputatului Arpad Marton, normele europene în privința autonomiei culturale și, mai aproape de realitatea autohtonă, felul în care acestea pot fi adaptate cadrului multietnic din România.

LUCIANA FRIEDMANN

Seară de muzică și poezie dedicată Zilei Holocaustului în România

La 9 octombrie a.c., Muzeul de Istorie al Municipiului București a găzduit o serată literar-muzicală dedicată Zilei Holocaustului în România, susținută de nume impuse în conștiința publicului larg din țară și străinătate - violonistul Alexandru Tomescu, pianistul Horia Mihail, cântăreața Teodora Enache și o formație instrumentală de jazz -, care au interpretat piese celebre de Bruch, Chopin, Schumann, Mellitis, Capoianu, Sarasate, un program de muzică klezmer pe ritmuri de jazz. Cunoscutul actor Virgil Ogășanu a interpretat poeme de Marin Sorescu.

Serata - organizată de Fundația pentru Democrație, Cultură și Libertate - a fost deschisă de președintele ei, Dragoș Șeuleanu, și de președintele Camerei de Comerț și Industrie România-Israel și președintele Forumului „B'nai B'rith «Dr. Moses Rosen»” din România, ing. José Iacobescu. Au participat lideri ai F.C.E.R. și C.E.B., personalități ale vieții socio-culturale românești, diplomați. (I.D.)

Revista „SHALOM” (nr. 6) - dedicată arădenilor și memoriei Aradului

Apărută color, în 12 pagini, publicația arădeană „Shalom” din septembrie și-a propus drept tematică principală prezentarea unor personalități originare din Arad și a unor amintiri ale fiilor orașului, plecați de multă vreme de pe meleagurile natale. Se publică, astfel, memoriile pictoriței Leopold Marta Indig, ale lui Ivan

Waldmann sau Gabor Simon, care, prin prisma fiecărui autor, ne permit să ne formăm o imagine despre trecutul Aradului, despre viața evreilor dinainte, din timpul și după cel de-al doilea război mondial. Problema Israelului reprezintă o permanentă preocupare a revistei, în acest număr dezbătându-se chestiunea păcii în Orientul Mijlociu, a dezangajării din Gaza, a Ierusalimului unificat. Revista publică o interesantă sinteză efectuată de publicistul A. Darkowitz, directorul Proiectului de Reformă MEMRI, despre modul în care înțeleg lupta împotriva terorismului reformiștii arabi. Activitățile comunitare - tineret, concertul tradițional de la Sinagoga Neologă, concursul de șah organizat de Iom Haatmaut, viața la căminul de bătrâni - sunt, de asemenea, prezente în publicație. Activitatea științifică este reflectată în articolele „Manifestări academice la Centrul de Studii Iudaice” și „Gânduri pe marginea unor cercetări genetice”, semnat de prof. univ. dr. Francisc Schneider, care se ocupă de problema mixajului genetic în cadrul căsătoriilor mixte dintre evrei și neevrei. Nu lipsește nici foarte căutata pagină de umor. (E.G.)

Dramaturgul HAROLD PINTER a obținut Premiul Nobel pentru literatură pe 2005

Dramaturgul, poetul, scenaristul și actorul britanic Harold Pinter este deținătorul Premiului Nobel pentru literatură pe 2005. Fiul unui croitor evreu, s-a născut în 1930, într-un cartier sărac al Londrei. A urmat mai întâi cursuri de actorie și, înainte de a-și începe activitatea dramatică, a jucat ani de zile în teatre de provincie. Pinter și-a scris prima piesă, *Camera*, în 1957, la cererea Universității din Bristol, în patru zile. Ea conține de acum multe dintre elementele caracteristice creațiilor dramatice de mai târziu ale scriitorului care-l înscris în rândurile autorilor teatrului absurd: o situație obișnuită ce capătă treptat elemente amenințătoare și de mister prin omiterea deliberată a unei explicații sau motivații ale acțiunii. Alte piese, considerate capadopere ale genului sunt: *Îngrijitorul*; *Întoacere acasă*; *Trădarea*; *Vremuri de demult*. Pinter a scris și poezii, precum și scenarii de film și este

deținătorul a numeroase premii acordate și pentru această activitate („Leul de argint” la Festivalul Filmului de la Berlin, „Palme d'or” la Festivalul de la Cannes, premii BAFTA și altele).

Criticii apreciază că există trei etape în creația lui Pinter, în ultima concepând piese cu caracter politic, ca, de pildă, *Noua ordine mondială* din 1991. De altfel, dramaturgul se consideră angajat politic. El a criticat atât războaiele din Iugoslavia, cât și implicarea Marii Britanii în războiul din Irak. Pinter a declarat că din fragedă copilărie a resimțit antisemitismul, acesta fiind unul dintre motivele radicalismului său politic.

Acordarea acestui premiu a stârnit controverse, chiar și în sânul Academiei Suedeze. Pinter se afla pe locul 28, nefiind considerat favorit. Recunoscând că este unul dintre cei mai mari dramaturgi britanici contemporani, mulți critici îl consideră astăzi desuet. De asemenea, a fost contestat și din cauza atitudinii sale politice. (E.G.)

Muzeul Holocaustului din Washington și regizorul ALEXANDER HAUSVATER - laureați ai premiilor Tv.R. Internațional

La cea de-a X-a aniversare a Tv.R. Internațional, între cei zece laureați s-au aflat Muzeul Holocaustului din Washington și regizorul Alexander Hausvater. Primind distincția în numele Muzeului, istoricul Paul Shapiro a apreciat acest demers al Tv.R.I., care - a afirmat domnia-sa - se înscrie în actuala politică a statului român de păstrare a memoriei Holocaustului. El a menționat, în acest context, și inaugurarea Institutului Național pentru Studiul Holocaustului în România „Elie Wiesel”. Remarcabila carieră a lui Alexander Hausvater, care a plecat din România în Israel, apoi în Canada și a revenit în România, succesele obținute în străinătate și în țară - o performanță deosebită fiind punerea în scenă, la Teatrul Evreiesc de Stat, a piesei „Direct din Amsterdam: Anne Frank” - au contribuit la nominalizarea sa pentru Premiul Tv.R. Internațional. (E.G.)